

PODSUMOWIANIE CZWARTEJ KONFERENCJI

TRÓJKĄTA WEIMARSKIEGO ADWOKATUR

**Legal professionals in the Rule of Law:
Preventive and restore actions in Europe
Berlin, 8 października 2024 r.**

8 października 2024 r. w siedzibie Deutscher Anwaltverein w Berlinie odbyła się czwarta konferencja Trójkąta Weimarskiego Adwokatur pod nazwą *Legal professionals in the Rule of Law: Preventive and restore actions in Europe*.

Trójkąt Weimarski Adwokatur to zainicjowana w 2019 r. formuła pogłębionej współpracy Izby Adwokackiej w Paryżu (Ordre des avocats de Paris), niemieckiego stowarzyszenia prawników (Deutscher Anwaltverein, DAV) oraz Izby Adwokackiej w Warszawie poświęcona monitorowaniu i obronie praworządności w Europie. Po spotkaniach roboczych Trójkąta w Warszawie (2020), pierwszej konferencji Trójkąta w Berlinie (2021), drugiej konferencji Trójkąta w Paryżu (2022) oraz trzeciej konferencji w Warszawie (2023), w Berlinie zorganizowano już czwartą konferencję Trójkąta, aby – wobec trwającego procesu przywracania praworządności w Polsce – określić rolę i zadania prawników w działaniach naprawczych oraz zidentyfikować obszary podlegające zabezpieczeniu celem uniknięcia zapaści rządów prawa w innych państwach Europy.

Wszystkich zgromadzonych gości powitał Stefan von Raumer, wiceprezes niemieckiego stowarzyszenia prawników DAV. Konferencję zainicjowała dr Angelika Schlunck, wiceminister sprawiedliwości RFN, która w swoim wystąpieniu zwróciła uwagę na polską historię kształtowania się praw i wolności obywatelskich, jej zakorzenienie we francuskiej myśli oświeceniowej oraz powiązania z niemieckimi ruchami wolnościowymi. Dr Schlunck podkreśliła, że trójstronna współpraca krajów Trójkąta w obszarze prawa przekłada się również na silne wsparcie Ukrainy w obliczu wojny z Rosją, której atak na Ukrainę jest sprzeczny z wartościami i zasadami prawa przyjmowanymi w Europie. Następnie pani wiceminister wskazała na pojawiające się w ostatnich latach trudności i wyzwania w obszarze praworządności na Węgrzech, w Polsce i Izraelu, aby podkreślić ostatnią próbę uczynienia niemieckiego sądu konstytucyjnego bardziej odpornym na ewentualne wpływy ze strony polityków.

Tematem pierwszego panelu dyskusyjnego, prowadzonego przez Mikołaja Pietrzaka, dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie, był post-populistyczny proces przywracania praworządności na przykładzie Polski. Sędzia Dariusz Mazur, wiceminister sprawiedliwości Polski, opisał podjęte dotychczas przez polski rząd działania w obszarze przywracania praworządności, wskazując jednocześnie na bariery związane z aktualnym rozkładem sił w parlamencie, postawą prezydenta i destrukcją Trybunału Konstytucyjnego. Pan wiceminister wskazał również założenia opracowywanych reform z zakresu wymiaru sprawiedliwości. Z kolei Dorota Zabłudowska, sędzia i członkini zarządu Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”, opisała aktualny chaos panujący w polskim wymiarze sprawiedliwości – w szczególności w kontekście tzw. neo-sędziów i sądownictwa dyscyplinarnego - przekładający się na proceduralne problemy w codziennie rozstrzyganych przez polskie sady sprawach. Pani sędzia zwróciła uwagę, że – z politycznego punktu widzenia – czynnikiem hamującym reformy okazało się odblokowanie Funduszu Odbudowy UE po zmianie rządu w Polsce w 2023 r., pomimo braku spełnienia kamieni milowych w sferze rządów prawa. Następnie prof. Klaus Bachmann, niemiecki politolog i historyk z Uniwersytetu SWPS w Warszawie, nakreślił polityczne scenariusze w kontekście aktualnej sytuacji Trybunału Konstytucyjnego i ostatniej propozycji jego reformy, jak również ewentualnej – choć mało prawdopodobnej – zmiany Konstytucji. Profesor Bachmann

zauważył jednocześnie, że ewentualny wyrok TSUE, uznający Trybunał Konstytucyjny za organ niebędący sądem w rozumieniu prawa UE, jedynie pogłębi chaos prawny i nie rozwiąże aktualnych problemów. Zaistniały kryzys praworządności w Polsce na tle prawa europejskiego przedstawił prof. Laurent Pech, dziekan Wydziału Prawa University College Dublin w Dublinie, który zwrócił uwagę na rozwój orzecznictwa europejskiego i doktryny w zakresie rządów prawa w wyniku piętrzących się problemów w Polsce i innych krajach członkowskich lub kandydujących do UE. Profesor Pech skrytykował niewystarczający zakres działań podejmowanych przez Komisję Europejską i długość postępowań toczących się przed europejskimi trybunałami w kontekście ochrony praworządności. W dyskusji wziął udział Jan Tombiński, chargé d'affaires a.i. Polski w Berlinie, który zauważył trudności zarówno polskiej opinii publicznej w zrozumieniu zawichości aktualnej sytuacji, jak i zagranicznych obserwatorów, co z kolei przekłada się na dwuznaczny odbiór Polski na arenie międzynarodowej.

W drugim panelu moderowanym przez Stefana von Raamera, wiceprezesa niemieckiego stowarzyszenia prawników DAV, uczestnicy dyskutowali o gwarancjach i ochronie zapewnianym sądownictwu konstytucyjnemu jako filarowi rządów prawa w państwa europejskich. Profesorka Magdalena Bainczyk, prawniczka z Wydziału Prawa Akademii Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie i główna analityczka Instytutu Zachodniego w Poznaniu, przypomniała genezę destrukcji polskiego Trybunału Konstytucyjnego i wskazała kluczowe elementy ustawy go reformującej w kontekście propozycji reformy niemieckiego sądu konstytucyjnego. Profesorka Bainczyk postulowała również osiągnięcie przez polityków rozsądnego kompromisu – na wzór niemieckiego modelu ucierania konsensusu przy ważnych zmianach legislacyjnych – przy reformowaniu wymiaru sprawiedliwości dla dobra Polski i wszystkich jej obywateli. Następnie dr Ulrich Karpenstein, wiceprezes niemieckiego stowarzyszenia prawników DAV, zaprezentował aktualny stan prac i główne założenia reformy niemieckiego sądu konstytucyjnego, która ma zapewniać szereg gwarancji odporności przed politycznymi wpływami na skład sądu i tok prowadzonych przez niego postępowań. Dr Karpenstein przybliżył również stanowisko DAV w kwestii reformy i związany z nią proces lobbyingu prowadzonego przez DAV. Wreszcie Patrice Spinosi, adwokat przy francuskim Sądzie Kasacyjnym i Radzie Stanie, przywołał pozycję ustrojową i historię kształtowania się francuskiej Rady Konstytucyjnej oraz nakreślił scenariusze zyskiwania szczególnych ról dla Rady i rozkładu głosów sędziów w razie przejęcia władzy we Francji przez skrajną prawicę i powoływania przez nią nowych sędziów do francuskiej Rady Konstytucyjnej.

Podsumowanie wygłosił Olivier Laude, członek Rady Adwokackiej w Paryżu i współprzewodniczący jej Komisji Międzynarodowej, który zaznaczył, że kryzys rządów prawa w państwach członkowskich UE jest wynikiem m.in. źle wykonywanej misji przez prawników, którzy nie byli w stanie wytłumaczyć społeczeństwu wagi i roli praworządności w ich codziennym życiu, co z kolei kończy się powoływaniem do władzy populistycznych i autorytarnych rządów. W tym kontekście paryski adwokat przywołał aktualne przykłady wypowiedzi podważających rolę prawników w realizacji rządów prawa we Francji, w tym w szczególności kwestionowanie prawa do prawnika jako elementu praworządności. Z tego powodu Olivier Laude wskazał na konieczność promowania konwencji Rady Europy o ochronie prawników, której podpisanie i ratyfikacje wzmocnią krajowe gwarancje wykonywania zawodu przez prawników, co z kolei przełoży się na efektywną ochronę praworządności w Europie. W trakcie zamknięcia konferencji Stefan von Raumer, wiceprezes niemieckiego stowarzyszenia prawników DAV, przypomniał długoletni i skomplikowany proces przygotowywania tekstu proponowanej konwencji i zachęcił wszystkich do jej aktywnego propagowania celem jak najszybszego jej wejścia w życie.

Deutscher **Anwalt** Verein

AVOCATS
BARREAU
• PARIS

W konferencji wzięł również udział Ulrich Schellenberg, były prezes niemieckiego stowarzyszenia prawników DAV i jeden z pomysłodawców Trójkąta Weimarskiego Adwokatur, a także Thomas Meindl, sędzia łącznikowy w Ambasadzie Francji w Berlinie.

Zebrani specjaliści z różnych środowisk wykazali, że praworządność jest zagrożona, a w kilku krajach doszło do prawdziwych ataków. Wyzwania są liczne, a Trójkąt jest bardziej potrzebny niż kiedykolwiek do podnoszenia świadomości naruszeń w Europie.

Dziękujemy wszystkim uczestnikom, moderatorom i prelegentom za udział i interesujące wystąpienia oraz dyskusję.

WEIMAR TRIANGLE
OF LAWYERS